

POSTANOWIENIE

Dnia 26 stycznia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik (przewodniczący)

SSN Maciej Pacuda

SSA Marek Procek (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania R. D.

od decyzji Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego w S.

o zwrot nienależnie pobranych świadczeń,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 26 stycznia 2017 r.,

zażalenia odwołującego się na postanowienie Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w S.

z dnia 5 września 2016 r., sygn. akt VI U .../15,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 7 grudnia 2015 r. Sąd Okręgowy w S. oddalił odwołania ubezpieczonego R. D. od decyzji organu emerytalnego Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego w S. z dnia 17 lipca 2015 r., 18 sierpnia 2015 r. oraz 16 września 2015 r.

W piśmie procesowym z dnia 1 sierpnia 2016 r. ubezpieczony osobiście wniósł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego z dnia 7 grudnia 2015 r.

Postanowieniem z dnia 5 września 2016 r. Sąd Okręgowy odrzucił skargę na podstawie art. 424⁶ § 3 k.p.c. W uzasadnieniu wskazał na art. 87¹ k.p.c. i

wynikający z niego obowiązek zastępstwa stron przez adwokatów lub radców prawnych w postępowaniu przez Sądem Najwyższym, jak i przy podejmowaniu czynności procesowych związanych z postępowaniem przed Sądem Najwyższym, przed sądem niższej instancji. Sąd stwierdził, że ubezpieczony wniósł skargę osobiście i jednocześnie nie posiada przymiotów wymienionych w art. 87¹ § 2 k.p.c.

Powód, reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika - adwokata, wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu celem dalszego prowadzenia.

Motywuując swój wniosek, skarżący podniósł, iż Sąd Okręgowy, stosownie do normy art. 327 § 1 k.p.c., nie pouczył ubezpieczonego o skutkach niedostosowania się do przymusu określonego w art. 87¹ § 1 k.p.c. Zatem, skoro ubezpieczony z powołanej przyczyny nie wiedział, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku powinna zostać sporządzona i podpisana przez adwokata lub radcę prawnego, to winien wezwać ubezpieczonego do uzupełniania braku formalnego skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie podlega oddalaniu.

Na wstępie należy zauważyć, że podstawą odrzucenia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku był art. 424⁶ § 3 k.p.c.

Zgodnie z art. 87¹ § 1 k.p.c. w postępowaniu przed Sądem Najwyższym obowiązuje przymus adwokacko-radcowski. Objęta przymusem skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia wniesiona osobiście przez stronę pozbawioną zdolności postulacyjnej jest dotknięta brakiem nieusuwalnym, co powoduje konieczność jej odrzucenia, jako niedopuszczalnej, bez wzywania do uzupełnienia tego braku (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 lutego 2015 r., IV CZ 99/14; z 16 września 2015 r., III CZ 40/15; z 7 czerwca 2016 r., I UZ 6/16 i z 30 czerwca 2016 r., I CZ 40/16).

W tej sprawie bezsporna jest okoliczność, że ubezpieczony nie miał zdolności postulacyjnej do wniesienia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem

prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego z 7 grudnia 2015 r. oraz, że skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wniósł osobiście.

Co do zarzutu niepouczenia ubezpieczonego o wymogach formalnych wystąpienia do Sądu Najwyższego, jako przesłanki uchylenia zaskarżonego postanowienia, podnieść należy, iż z art. 327 § 1 k.p.c. wynika obowiązek pouczenia strony co do sposobu i terminu wniesienia środków zaskarżenia, pouczenia o treści przepisów o obowiązkowym zastępstwie oraz skutkach niezastosowania się do tych przepisów. Obowiązek ten dotyczy strony działającej bez profesjonalnego pełnomocnika, obecnej przy ogłoszeniu wyroku. W tej sprawie obowiązek taki nie istniał. Z akt sprawy wynika, bowiem, że ubezpieczony nie był obecny na posiedzeniu wyznaczonym na rozprawę w dniu 23 listopada 2015 r. oraz nie był obecny przy publikacji wyroku w dniu 7 grudnia 2015 r.

Na marginesie wypada dodać, że Trybunał Konstytucyjny wielokrotnie podkreślał, iż jednym z fundamentalnych założeń demokratycznego państwa prawnego jest zasada dostępu obywateli do sądu w celu umożliwienia im obrony ich interesów przed niezawisłym organem kierującym się wyłącznie obowiązującym w państwie prawem (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 kwietnia 1997 r., K 14/96, OTK 1997 Nr 2, poz. 16). Akcentując jednocześnie, że "w państwie prawnym prawo do sądu nie może być rozumiane jedynie formalnie, jako dostępność drogi sądowej w ogóle, lecz i materialnie, jako możliwość prawnie skutecznej ochrony praw na drodze sądowej" (tak uchwała TK z dnia 25 stycznia 1995 r., W 14/94, OTK 1995 Nr 1, poz. 19). Uwzględniając materialny aspekt prawa do sądu, nieuzasadnionym jest traktowanie przymusu adwokacko - radcowskiego w kategoriach ograniczenia gwarancji konstytucyjnych prawa do sądu. Celem wprowadzenie przymusu adwokacko - radcowskiego w postępowaniu przed Sądem Najwyższym ustawą z dnia 2 lipca 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2004 r. Nr 172, poz. 1804), było zapewnienie aktywności i profesjonalizmu działania stron w postępowaniu cywilnym. Przymus adwokacko-radcowski w postępowaniu przed Sądem Najwyższym, a co się z tym wiąże ograniczenie zdolności postulacyjnej strony, służy zapewnieniu skutecznej ochrony prawa do sądu.

W związku z powyższym, na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 1 k.p.c.,
Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.

kc